

ผลการจัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบโครงงาน เรื่อง อาเซียนศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว จังหวัดอุบลราชธานี

The Effects of the Project-Based Teaching Method in the Topic of ASEAN Studies on Learning Achievement and Thinking Skills of Prathom Suksa VI Students at Ban Damphra School in Ubon Ratchathani Province

วราภรณ์ นาคมุจลินท์¹ ครุณี จำปาทอง² ดิเรก สุขสุนัย³

Waraporn Nakmutjalin¹ Darunee Jumpatong² Direk Suksunai³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องอาเซียนศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว จังหวัดอุบลราชธานี ที่เรียนจากวิธีสอนแบบโครงงาน และ (2) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะการคิดก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องอาเซียนศึกษาของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบโครงงาน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนบ้านด้ามพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบประเมินความสามารถในการใช้ทักษะการคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง อาเซียนศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว ที่เรียนจากวิธีสอนแบบโครงงาน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ความสามารถในการใช้ทักษะการคิดหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบโครงงาน สูงกว่าความสามารถดังกล่าวก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสอนแบบโครงงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด อาเซียนศึกษา ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to compare learning achievements in the topic of ASEAN Studies of Prathom Suksa VI students at Ban Damphra School in Ubon Ratchathani province before and after learning under the project-based teaching method; and (2) to compare abilities to use thinking skills of the students before and after learning under the project-based teaching method.

The research sample consisted of 25 Prathom Suksa VI students studying in the 2013 academic year at Ban Damphra School under Ubon Ratchathani Primary Education Service Area Office 1, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were (1) learning management plans for the project-based teaching method in the topic of ASEAN Studies; (2) a learning achievement test; and (3) a scale to assess the ability to use thinking skills. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings revealed that (1) the post-learning achievement in the topic of ASEAN Studies of Prathom Suksa VI students at Ban Damphra School, who learned under the project-based teaching method, was significantly higher than their pre-learning counterpart achievement at the .05 level; and (2) the post-learning ability to use thinking skills of the students was significantly higher than their pre-learning counterpart ability at the .05 level.

Keywords: Project-based teaching method, Learning achievement, Thinking skill,

ASEAN Studies, Prathom Suksa

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551:5) นอกจากคาดหวังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับสูงแล้ว ยังต้องการพัฒนาเยาวชนของชาติในยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในขณะเดียวกันประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการเป็นประชาคมอาเซียนมากยิ่งขึ้น ได้จัดทำเอกสารแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กไทยในการอยู่ร่วมกันกับประชากรของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน เป็นการสร้างสังคมภูมิภาคให้พลเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ร่วมกันฉันญาติมิตร การสร้างประชาคมให้มีคุณลักษณะดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และทางด้านการคิด ด้วยถือว่าเป็นทักษะที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีนโยบายส่งเสริมให้มีการนำทักษะการคิดลงสู่การปฏิบัติใน

ห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และได้กำหนดเป็นสมรรถนะหลักสมรรถนะหนึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การคิดของผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดขึ้นที่สมองที่ได้รับการกระตุ้นและจิตใจอย่างเหมาะสม ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการคิดของผู้เรียน และต้องเป็นการคิดที่ครบถ้วนตามขั้นตอนของการทำงานของสมอง (เยวลักษณ์ อักษรและคณะ 2556:4) ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิดของนักเรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะความคิดอย่างมีจุดมุ่งหมายช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในยุคที่โลกกำลังเจริญก้าวหน้า สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นสังคมแห่งข้อมูล ข่าวสาร ความสามารถในการคิดจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกฝนภายในสถานการณ์ที่เหมาะสมโดยเริ่มจากความสามารถพื้นฐานในการคิดที่เรียกว่าทักษะการคิด แล้วเพิ่มความซับซ้อนขึ้นโดยการฝึกลักษณะการคิดและกระบวนการคิดตามลำดับ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจะทำให้นักเรียนเกิดสมรรถนะความสามารถในการคิด ซึ่งได้แก่ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา และการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในสังคมพหุวัฒนธรรมเมื่อประเทศต่างๆรวมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาด้วยโครงงานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นตามความต้องการของหลักสูตรและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นงานที่นักเรียนจะได้รับทั้งความรู้และใช้ทั้งความคิดและการลงมือปฏิบัติ นิลมณี พิทักษ์ ลัดดา ศิลาน้อย และจรรยา บุญมี ประเสริฐ (2550) กล่าวว่าโครงงานเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติเอง ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดอย่างอิสระ ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ได้ฝึกทักษะกระบวนการในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น การสังเกต การคิด การสำรวจ การตั้งสมมติฐาน การทดสอบ การทดลอง การรวบรวมข้อมูล การหาข้อสรุป การอภิปรายของสมาชิกใน กลุ่มการวางแผนการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ โครงงานจะช่วยให้ นักเรียนเกิดทักษะการคิด ตั้งแต่เริ่มแรกคือการตั้งคำถาม ในเรื่องของการกำหนดหัวข้อที่จะศึกษา เหตุผลที่ศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา มีการวางแผนร่วมกันว่าจะศึกษาหาความรู้ได้จากใคร ที่ไหน มีการกำหนดปฏิทินในการทำงาน พร้อมทั้งแบ่งงาน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนปฏิทินที่กำหนดไว้ แบ่งผู้รับผิดชอบภายในกลุ่ม ทักษะที่เป็นแกนคือทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดใหม่แล้วนำมาเขียนเรียบเรียง นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำโครงงาน เพราะนักเรียนได้มีการออกแบบการจัดข้อมูลต่างๆให้สวยงามน่าสนใจ มีการตกแต่งระบายสี ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการออกแบบตกแต่งให้หน้าสนใจแตกต่างกัน สมาชิกแต่ละกลุ่มได้มีส่วนช่วยกันคิดว่าจะเขียนข้อความอย่างไร จะจัดเป็นรูปแบบอย่างไร ซึ่งในช่วงที่มีการทำโครงงาน จะเกิดปัญหาในเรื่องต่าง ๆ นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาคือเป็นทักษะการคิดวิธีหนึ่ง ดังนั้น

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงงานจะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะการคิดของนักเรียนตั้งแต่เริ่มแรก
ของโครงงานจนถึงสิ้นสุดของการทำโครงงาน

โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 เป็นโรงเรียน
ขนาดกลาง เปิดดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาการ
เรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา สนองเจตนารมณ์ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อให้การจัดการศึกษา บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการ โรงเรียนบ้านด้ามพร้าวจึงเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อ
พัฒนานักเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา จากผลการรายงานของสำนักรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) โรงเรียนบ้านด้ามพร้าวได้คะแนนประเมินค่าคือมาตรฐานที่ 4 และ
มาตรฐานที่ 5 ซึ่งมาตรฐานที่ 4 ว่าด้วย “ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ
แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล” และมาตรฐานที่ 5 ที่เน้นการพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ด้วยในมาตรฐานที่ 5 คะแนนประเมินที่ได้คือ คะแนนเฉลี่ย 6.03 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ระดับคุณภาพ
ต้องปรับปรุง นอกจากนี้แล้วการวัดผลประเมินผลการสอบ ONET ของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (สทศ)
ปี 2554 และ ปี 2555 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมาต่ำมากทุกสาระ
การเรียนรู้ โดยเฉพาะสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2554 ได้คะแนนเฉลี่ย 38.13 และปี
การศึกษา 2555 ได้คะแนนเฉลี่ย 37.50

เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สนองเจตนารมณ์ของโรงเรียน และเป็นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน และการพัฒนาทักษะการคิดในการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ผู้วิจัยจึงคิดหาแนวทางในการพัฒนากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะการคิดในสาระดังกล่าวให้สูงขึ้น
จึงได้ทำการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาและหาวิธีปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน โดยจัดกิจกรรมการสอนแบบ
โครงงานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิด เรื่อง อาเซียนศึกษา เป็นการฝึก
และกระตุ้นให้เด็กได้ทำ ได้ค้นหา ได้ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มอย่างมีความรับผิดชอบ และต้องการกระตุ้นให้
นักเรียนสร้างทักษะการคิด สามารถจัดลำดับความสำคัญก่อนและหลัง แก้ไขปัญหาได้ดี ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดสูงขึ้น มีความสามารถในการคิด และเป็นการเตรียมความพร้อมใน
การเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง อาเซียนศึกษา ที่สอนด้วยการสอน
แบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ทักษะการคิด ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง อาเซียนศึกษา ที่สอน
ด้วยการสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพร้าว จังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาเซียนศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพริ้ว จังหวัดอุบลราชธานี ที่สอนด้วยการสอนแบบโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพริ้ว จังหวัดอุบลราชธานี ที่สอนด้วยการสอนแบบโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพริ้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านด้ามพริ้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอนด้วยการสอนแบบโครงงาน เรื่องอาเซียนศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาเซียนศึกษา
 - 1.2 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา จากเอกสาร ตำรา หนังสืออ่านเพิ่มเติมจากแผ่นพับอาเซียน แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ จากอินเทอร์เน็ต จัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาเซียนศึกษา
 - 1.3 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด
 - 1.4 จัดทำโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาเซียนศึกษา ด้วยการสอนแบบ โครงงานที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิด โดยแบ่งการเรียนรู้เป็น 5 แผน พร้อมสาระการเรียนรู้
 - 1.5 จัดทำแผนการเรียนรู้ ที่เรียนรู้ด้วยโครงงาน ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างโดยมีขั้นตอนการสอน ดังนี้ 1) ขั้นเสนอสถานการณ์ปัญหา 2) ขั้นกำหนดปัญหา 3) ขั้นสร้างโครงร่างโครงงาน 4) ขั้นลงมือปฏิบัติ และ 5) ขั้นนำเสนอโครงงาน

- 1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา
- 1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไข

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่องอาเซียนศึกษา จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 27 ข้อ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการสร้างข้อสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.3 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ อาเซียน จุดประสงค์การเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด
- 2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อาเซียนศึกษา ในรายวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้
- 2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 2.6 นำแบบทดสอบมาทดสอบกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพรี มาหาค่าความยาก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ = .84 ค่าความยากง่าย (P) ที่มีค่า

3. แบบประเมินทักษะการคิด

แบบประเมินทักษะการคิด เรื่อง อาเซียนศึกษา มีวิธีการดำเนินการสร้างดังนี้

- 3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ
- 3.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องการวัดและประเมินผลทักษะการคิด กำหนดหัวข้อที่จะประเมิน
- 3.3 สร้างแบบประเมินการคิด โดยทำเป็นใบงาน วัดทักษะการคิดโดยสร้างแบบวัดแบบอัตนัย จำนวน 5 ชุด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน
- 3.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น ไปหาคุณภาพ ตรวจสอบความตรงและสอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
- 3.5 นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบเรื่องอาเซียนศึกษา และแบบวัดความสามารถในการคิด

2. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ใช้ระยะเวลาในการสอน จำนวน 20 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

3. เมื่อสิ้นสุดตามกำหนดแล้ว ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอาเซียนศึกษา และแบบทดสอบทักษะการคิด ฉบับเดิม

4. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจ วิเคราะห์ผล ก่อนเรียนและหลังเรียน นำไปเปรียบเทียบ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการวิจัย โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ผลการจัดการเรียนการสอนด้วยโครงงาน เรื่อง อาเซียนศึกษา ได้ผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการสอนแบบโครงงาน

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t-test		
				t	df	Sig
ก่อนเรียน	25	11.60	2.708			
หลังเรียน	25	17.68	2.304	11.295	24	0.00

*P<.05

2. การเปรียบเทียบทักษะการคิดก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การสอนแบบโครงงาน ปรากฏว่าทักษะการคิดของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การสอนแบบโครงงาน

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t-test		
				t	df	Sig
ก่อนเรียน	25	29.6	1.89			
หลังเรียน	25	42.40	3.20	29.365*	24	0.00

*P<.05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง อาเซียนศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิด ในรายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส 16102 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านด้ามพริ้ว จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงงานสูงกว่าก่อนเรียนและมีความสามารถในการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้คือ ความสามารถในการคิดของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบโครงงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากเห็น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active) ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้พัฒนาความคิดอย่างอิสระ ฝึกทักษะ คิดเป็น ทำได้ สร้างและพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพ ได้สืบค้นข้อมูลอย่างลุ่มลึก ได้ศึกษาเรื่องที่ตนสนใจและเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง มีทักษะกระบวนการในการค้นหาความรู้ มีความสามารถในการสืบค้น หาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสนุก ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และนักเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มในการทำโครงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภานา นามไว (2552) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องผลการสอนแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำทรัพย์ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยโครงงานสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริมา วัชรกร (2546) เรื่อง ผลการเรียนแบบโครงงานเรื่องปัญหาสังคมในวิถีชีวิต ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับปริญญา ขงศ์สูงเนิน เรื่อง ผลการสอนแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมของเรา 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมื่นไว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุนทรวิจิทยา 2 จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการคิดที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กได้รับการกระตุ้นความสนใจให้คิดจากคำถามปลายเปิดของครู ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน 1) ขึ้นเสนอการแก้ปัญหา 2) ขึ้นกำหนดปัญหา 3) ขึ้นสร้างโครงร่างโครงงาน 4) ขึ้นลงมือปฏิบัติ 5) ขึ้นนำเสนอโครงงาน นักเรียนได้คิดอย่างหลากหลายจากประสบการณ์เดิมของแต่ละคน เพื่อนำไปสู่การเสนอสถานการณ์

ปัญหา การเลือกความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องโดยตรงและเป็นประโยชน์ต่อสิ่งที่กำลังจะเรียนรู้ใหม่ นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรื่องที่จะศึกษาว่าจะศึกษาเรื่องใด ที่เป็นความต้องการของสมาชิกกลุ่ม มีการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน มีวิธีการตัดสินใจว่าจะเลือกศึกษาเรื่องใดโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นการบอกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างประเด็นต่างๆที่เรียน นักเรียนสามารถพิจารณาเรื่องที่เรียนรู้ว่าเกี่ยวข้องกับอะไร และเรียนรู้เพื่ออะไร เพื่อกำหนดปัญหาของกลุ่มตนที่ต้องการหาคำตอบ มีการวางแผนจัดทำเป็นปฏิทินปฏิบัติงานว่าจะทำอะไรบ้าง วันใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบ นักเรียนได้คิดร่วมกัน ได้พูด ประกษาหารือกันภายในกลุ่ม จนได้คำตอบที่ทุกคนเห็นด้วย เพื่อสร้างร่างโครงร่างโครงงาน มีการลงมือปฏิบัติจริงตามแผนงานที่กำหนด มีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ทุกคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน ซึ่งเป็นขั้นลงมือปฏิบัติ ทุกคนฝึกทักษะการคิด ด้านการสื่อความหมาย ทักษะย่อยการอธิบาย (explaining) การเรียบเรียงความคิดหรือประเด็นสำคัญเพื่อบอกให้ทราบว่า เพราะเหตุใดจึงทำ ทำอะไรบ้าง ทำแล้วผลเป็นอย่างไร บอกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างประเด็นต่างๆที่ศึกษา มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะย่อยการสร้างองค์ความรู้ใหม่ (constructing) มีการนำความรู้ใหม่มาจัดระบบเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลหรือนำผลที่ได้จากการทำโครงงานที่มีการจัดระบบแล้วมานำเสนอข้อค้นพบ นักเรียนได้ผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างไกล ลึกซึ้ง และผ่านการพิจารณากลับกรอง ไตร่ตรอง ทั้งทางด้านคุณ - โทษ และคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้วจากการทำโครงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัสตราภรณ์ อินทรสุวรรณ (2550) เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานคร ได้วิเคราะห์ทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียน พบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยมี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีแนวโน้มการพัฒนาทักษะการคิดที่ดีขึ้น

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานจึงเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิด การสอนดังกล่าว ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้ได้ฝึกคิดฝึกปฏิบัติ ฝึกการแก้ปัญหา ฝึกการทำงานกลุ่ม ภายในรูปของโครงงาน จึงเป็นการพัฒนาที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถการคิดสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่เต็มรูปแบบการสอนแบบโครงงาน ซึ่งได้แก่ การเสนอสถานการณ์ปัญหา กำหนดปัญหา สร้างโครงร่างโครงงาน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นนำเสนอโครงงาน และการแสดงผลงานที่ทำได้จริงออกเผยแพร่ เพื่อเป็นการแสดงความสำเร็จในการปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ควรทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 เนื่องจากเวลาที่ดำเนินกิจกรรมจะต่อเนื่องกัน ไม่มีกิจกรรมเสริมมาก เช่น กิจกรรมกีฬา การเข้าค่ายวิชาการ การเตรียมความพร้อมสอบ O-Net ของนักเรียน เป็นต้น

1.3 ในการจัดทำโครงงาน ครูผู้สอนควรกำหนดคปฏิทินการส่งงาน ตรวจงาน ติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นระยะอย่างชัดเจน เพราะเป็นการฝึกฝนสร้างวินัย กระตุ้นการทำงานตามที่ตนได้รับมอบหมาย นักเรียนจะทำงานอย่างเป็นระบบและมีวินัยในการทำงาน มีความรับผิดชอบ เป็นการสร้างความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็ก

1.4 ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นสามารถนำการสอนแบบโครงงานไปใช้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบโครงงานกับวิธีการอื่น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล และทักษะกระบวนการทางประวัติศาสตร์

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนแบบโครงงานนำมาใช้กับการเรียนรู้อื่นๆ ด้วย เช่น สาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

นิลมณี พิทักษ์ ถัดดา ศิลาน้อย และจรรยา บุญมีประเสริฐ. (2554). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. คณะศึกษาศาสตร์.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.

ปริญญา ขงศ์สูงเนิน (2552) “ผลการสอนแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมของเรา 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมื่นในวัย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุนารีวิทยา 2 จังหวัดนครราชสีมา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

พัสดราภรณ์ อินทรสุวรรณ. (2550). “การพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนการเคหะท่าทราย

กรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

เยาวลักษณ์ อักษรและคณะ. (2544). “คู่มือครู” สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิริมา วัชรกร .(2546) “ผลของการเรียนแบบโครงงานเรื่อง ปัญหาสังคมในวิถีชีวิตในกลุ่มสาระ

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

โตภา นามไว. (2552). “ผลการสอนแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนกลุ่มสาระ
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำทรัพย์
จังหวัดเพชรบุรี” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.